

Afgørelser – Reg. nr.: 02087.00

**Fredningen vedrører: Skjep Høj, Skeplehøj -
Ophævet**

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet   30-05-1956

Fredningsnævnet   28-11-1953

Kendelser

Deklarationer

FREDNINGSNÆVNET >

IKKE FREDET

INDHOLDSFORTEGNELSE

- Kendelse af 30/5 1956 [ofn-1161/54] om ophævelse af
- kendelse af 28/11 1953 [nævn] om fredning af mindre areal om gravhøj

627 TØRRING-ULDUM KOMMUNE

1214 II SV

MATRIKELFORTEGNELSE

(ajour pr. 30/5 1956)

~~Fredningen~~ omfatter (helt eller delvis) følgende matrikelnumre:

178 Kalhave By, Hornbørg

Gældende matrikulært kortbilag: 5/

Se også REG. NR.:

OPHÆVET VED OG CITERET I
OFN K. AF 30/5 1956K e n d e l s e

afsagt af fredningsnævnet for Skanderborg amt den 28. november 1953.

I skrivelse af 29. maj 1953 henstillede Nationalmuseet til nævnet at frøde arealet om højen "Skjephøj" beliggende på matr. nr. 17 g Kalhave by, Hornborg sogn, i en bredde af 5 m, idet det anførtes, at ejeren, gårdejer Søren Gudiksen, til Løsning skærfefabrik havde solgt stenmaterialerne i jorden rundt om højen, og at der var fare for, at der blev gravet helt ind til højens fod.

Ved en besigtigelsesforretning den 4. juni 1953 erklærede ejeren, at han, der havde kontrakt med fornævnte fabrik om afhændelse af stenmaterialerne i jorden om højen til 1 kr. pr. m³, agtede at lade grave helt ind til højens fod, medmindre dette hindredes ved fredning.

Nævnet har fundet, at den af Nationalmuseet foreslåede fredning bør gennemføres. Der bestemmes herefter, at der ikke indenfor en 5 m bred omkreds af højen må opføres nogen bygning eller foretages beplantning eller iøvrigt træffes nogen foranstaltning uden at fredningsnævnets og Nationalmuseets samtykke forud er indhentet, dog at almindelig landbrugsmæssig udnyttelse af det fredede areal er tilladt.

Nævnet har ladet en landinspektør afmærke det fredede område samt udarbejde et rids. Efter landinspektørens opmåling udgør området 500 m².

Ejeren har i skrivelse af 5. september 1953 påstået sig tillagt erstatning 2942 kr. 50 øre med renter heraf 5 % årlig fra skrivelsens dato. Han har herved med støtte af driftsleder L. H. Pedersen, der har forestået udgravningen på Løsning skærfefabriks vegne, anført, at der i arealerne, som er afgravet helt ind til det fredede område på den nordlige, østlige og sydlige side af højen, har været et stenindhold på 5½ m³ pr. m², og at stenholdigheden i det fredede område er mindst lige så stor. Et areal på vestsiden af højen på ca. 65 m² må antages ikke at være så stenholdigt, at det kunne betale sig at udføre gravning her. På den anden side har fredningen bevirket, at et areal på højens sydside stort ca. 100 m² udenfor det fredede område ikke har kunnet opgraves, idet den omstændighed, at de 5 m undtoges fra gravning bevirkede, at det stenholdige område

OVERFREDNINGSNÆVNET >

30/5-1956

U D S K R I F T

af

OVERFREDNINGSNÆVNETS KENDELSESPROTOKOL.

År 1956, den 30. maj, afsagde overfredningsnævnet på grundlag af mundtlig og skriftlig votering følgende

k e n d e l s e

i sagen nr. 1161/54 vedrørende fredning af "Skjephøj" i Hornborg sogn.

I den af fredningsnævnet for Skanderborg amt den 28. november 1953 afsagte kendelse hedder det:

"I skrivelse af 29. maj 1953 henstillede Nationalmuseet til nævnet at frede arealet om højen "Skjephøj" beliggende på matr. nr. 17g Kalhave by, Hornborg sogn, i en bredde af 5 m, idet det anførtes, at ejeren, gårdejer Søren Gudiksen, til Løsning skærfabrik havde solgt stenmaterialerne i jorden rundt om højen, og at der var fare for, at der blev gravet helt ind til højens fod.

Ved en besigtigelsesforretning den 4. juni 1953 erklærede ejeren, at han, der havde kontrakt med fornævnte fabrik om afhændelse af stenmaterialerne i jorden om højen til 1 kr. pr. m³, agtede at lade grave helt ind til højens fod, medmindre dette hindredes ved fredning.

Nævnet har fundet, at den af Nationalmuseet foreslåede fredning bør gennemføres. Der bestemmes herefter, at der ikke indenfor en 5 m bred omkreds af højen må opføres nogen bygning eller foretages beplantning eller iøvrigt træffes nogen foranstaltning, uden at fredningsnævnets og Nationalmuseets samtykke forud er indhentet, dog at almindelig landbrugsmæssig udnyttelse af det fredede areal er tilladt.

Nævnet har ladet en landinspektør afmærke det fredede område samt udarbejde et rids. Efter landinspektørens opmåling udgør området 500 m².

Ejeren har i skrivelse af 5. september 1953 påstået sig tillagt erstatning 2942 kr. 50 øre med renter heraf 5% årlig fra skrivelsens dato. Han har herved med støtte af driftsleder L. H.

Pedersen, der har forestået udgravningen på Løsning skærvefabriks vegne, anført, at der i arealerne, som er afgravet helt ind til det fredede område på den nordlige, østlige og sydlige side af højen, har været et stenindhold på $5\frac{1}{2} \text{ m}^3$ pr. m^2 , og at stenholdigheden i det fredede område er mindst lige så stor. Et areal på vestsiden af højen på ca. 65 m^2 må antages ikke at være så stenholdigt, at det kunne betale sig at udføre gravning her. På den anden side har fredningen bevirket, at et areal på højens sydside stort ca. 100 m^2 udenfor det fredede område ikke har kunnet opgraves, idet den omstændighed, at de 5 m undtoges fra gravning bevirkede, at det stenholdige område blev så smalt, at det ikke kunne udnyttes. Driftsleder Pedersen har herved oplyst, at gravning ikke kan finde sted i et jordstykke, der er mindre end 20 m bredt.

Gårdejer Gudiksen har herefter opgjort sit tab således:

fredet område	500 m^2
område, der på grund af fredningen ikke har kunnet opgraves	<u>100 m^2</u>
	600 m^2

: det ikke stenholdige areal	<u>65 "</u>
område unddraget fra udnyttelse	ialt 535 m^2 ,

der kunne have udbragt 5 kr. 50 øre pr. $\text{m}^2 = 2942 \text{ kr. } 50 \text{ øre.}$

Nævnet finder i det væsentlige at måtte lægge det af ejeren anførte til grund.

Når henses til den nytte, ejeren kan have af det fredede område og det særlig nævnte areal på 100 m^2 , finder nævnet skønsomt sigt at kunne fastsætte den ejeren tilkommende erstatning til 1800 kr., hvilket beløb tilligemed renter 5% årlig fra den 5. september 1953 vil være at udrede af statskassen med halvdelen og af Skanderborg amtsfond med halvdelen.

Nævnets kendelse kan tinglyses som hæftelse på matr. nr. 17g Kalhave.

Påtaleret tillægges Nationalmuseet og fredningsnævnet for Skanderborg amt."

Konklusionen er sålydende:

"På matr. nr. 17g Kalhave by, Hornborg sogn, lægges følgende servitut: En 5 m bred omkreds af højen "Skjephøj" må ikke bebygges eller beplantes, og der må iøvrigt ikke på området træffes nogen foranstaltning, uden at fredningsnævnets og Nationalmuseets samtykke forud er indhentet, dog at almindelig landbrugsmæssig udnyttelse af arealet er tilladt.

Der tilkendes ejeren, gårdejer Søren Gudiksen, i erstatning 1800 kr., hvilket beløb tilligemed renter heraf 5% årlig fra den 5. september 1953 vil være at udrede med halvdelen af statskassen og halvdelen af Skanderborg amtsfond.

Påtaleretten tilkommer Nationalmuseet og fredningsnævnet for Skanderborg amt."

Kendelsen er i medfør af naturfredningslovens § 19, stk. 3, forelagt overfredningsnævnet.

I skrivelse af 13. august 1954 meddelte Nationalmuseet, at der var gravet grus tæt ind til højen, og at man havde anmodet fredningsnævnet om i denne anledning at foranledige politiundersøgelse iværksat. Denne undersøgelse gav anledning til, at der blev rejst straffesag mod ejeren, gårdejer Gudiksen, som erkendte sig ansvarlig for, at to skelsten var blevet væltet under markarbejde, og mod Svend Henrik Pedersen, som havde ladet gravningen udføre, idet han repræsenterede en skærvefabrik, med hvilken ejeren havde afsluttet kontrakt om gravning af sten og grus. Ved dom, afsagt af Bjerre-Hatting m. fl. herreders ret den 9. maj 1955, idømtes førstnævnte en bøde på 50 kr., medens sidstnævnte under sagen vedtog en bøde på 300 kr. Det fremgår af dommen, at indgrebene fandt sted, efter at fredningssagen var rejst.

Overfredningsnævnet har den 7. juli 1954 besigtiget det pågældende areal. Det konstateredes herunder, at grusgravningen på de tre af højens sider mange steder var nået ind til højens fod og visse steder endog længere ind.

Nationalmuseet har imidlertid, uanset den stedfundne forringelse af fredningen, i skrivelse af 25. juni 1955 udtalt ønske om, at en begrænset fredning søges gennemført. Overfredningsnævnet anmodede derefter fredningsnævnet om at optage forhandlinger med ejeren om en fredning i overensstemmelse hermed.

Ifølge en fra fredningsnævnet modtaget skrivelse af 16. december 1955 har ejeren af højen fremsendt følgende tilbud:

"Mod vest og nordvest på strækningen ud mod det dyrkede areal fredes et bælte på 2 m fra højens fod og mod de øvrige sider af højen fredes den nuværende tilstand.

Mod vest og nordvest, hvor det fredede bælte vender ud mod dyrket areal, sættes skelstenene ved højens fod, således at den fredede brømme på dette sted kommer til at ligge udenfor skelstenene.

Erstatningen ifølge kendelsen af 23. november 1953 nedsettes

til 1200 kr. med renter som i kendelsen, 5% årlig fra den 5. september 1953."

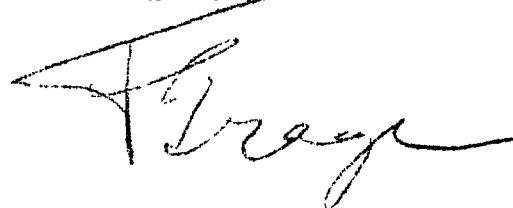
Fredningsnævnet har i sin ovennævnte skrivelse henstillet, at dette tilbud modtages under hensyn til, at udgravningerne omkring højen efter det seneste oplyste må antages at have været afsluttet senest den 14. august 1953.

Overfredningsnævnet, som har drøftet sagen i et møde den 7. februar 1956, er kommet til den opfattelse, at en fredning af det ommeldte fortidsmindes omgivelser som følge af, at højen efter den ulovlige gravning har fået en beliggenhed umiddelbart op til en omfangsrig grusgrav og således, at man må regne med muligheden for yderligere nedskridning fra højens omgivelser, ikke er af en sådan betydning, at der er tilstrækkelig begrundelse for at gennemføre fredningen på grundlag af det ovennævnte tilbud, hvorved bemærkes, at selve højen er fredet umiddelbart i henhold til naturfredningslovens § 2, stk. 1, pkt. 1.

T h i b e s t e m m e s :

Den af fredningsnævnet for Skanderborg amt den 28. november 1953 afsagte kendelse vedrørende fredning af "Skjephøj" i Hornborg sogn ophæves.

Udskriftens rigtighed
bekræftes.

F. Grage

overfredningsnævnets sekretær